

Hallitus 9.9.2020

Rohkeasti tulevaisuuteen

Toiminnan ja talouden suuntaviivat 2020-2023

Sisältö

	sivu
1. Ainutlaatuinen senioriliitto	2
2. Toimintaympäristö ja kehityssuunnat	2
2.1. Yleinen kehitys	2
2.2. Ikääntyneiden toimeentulo ja osuus väestöstä	3
2.3. Seniorijärjestöjen näkymät	4
3. Edunvalvonta- ja vaikuttamistyön tavoitteet	6
3.1. Toimintamuodot ja painopistealueet	6
3.2. Senioriliiton 10 teesiä liittokokouskaudella 2020-23	8
4. Järjestön toiminnan suuntaviivoja	10
4.1. Yleistä	10
4.2. Jäsenmäärä ja yhdistysten tehtävät	11
4.3. Viisi teesiä järjestötoimintaan	11
4.3.1. Jäsenlähtöinen ja moniarvoinen toiminta	11
4.3.2. Auttaminen ja yksinäisyyden ehkäiseminen	11
4.3.3. Sosiaalisen ja fyysisen hyvinvoinnin tuottaminen	12
4.3.4. Uutta oppien	12
4.3.5. Digiloikka ja viestintää rohkeasti tulevaisuuteen	12
4.4. Rohkeasti seniori -hanke	14
5. Talous	14

1. Ainutlaatuinen senioriliitto

Kansallinen senioriliitto on perinteitä kunnioittavien, itsestä ja muista vastuuta kantavien seniorikansalaisten puolueisiin kuulumaton valtakunnallinen yhteistoiminta- ja etujärjestö.

Senioriliitolla on kaksi perustehtävää:

1. Liitto edistää edunvalvonta- ja vaikuttamistyöllään ikääntyvien ihmisten sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia sekä valvoo eläkeläisten ja ikääntyneiden oikeuksien toteutumista.
2. Liitto palvelee, tukee ja neuvoo monipuolisesti paikallisia senioriyhdistyksiä ja piirijärjestöjä sekä tiedottaa niille ajankohtaisista asioista ja tavoitteista. Liiton tehtävänä on vahvistaa seniorien yhteenkuuluvuuden tunnetta ja edistää yhteisöllisyyttä.

Kansallisen senioriliiton ainutlaatuisuus eläkeläisliittojen keskuudessa kiteytyy erityisesti liiton arvoihin ja niistä johdettuihin jäsenistöä kiinnostaviin toiminnan muotoihin sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla.

Senioriliiton arvot ovat:

Elämänmyönteisyys: positiivinen asenne, rakentava suhtautuminen, kiinnostus ympäristöön, halu vaikuttaa, uskallus oppia uutta ja kokeilla

Suorasekäisyys: rehtiys, rehellisyys, lojaalisuus, rohkeus

Vastuu itsestä ja muista: turvallisuus, yhteisöllisyys, välittäminen

Itsensä ja toisten arvostaminen: ylpeys itsestä, omanarvontunto, eri-ikäisten huomioonottaminen, yksilöllisyyden tunnustaminen

Perinteiden kunnioittaminen: sukupolvien perinnön siirtäminen, suomalaisen identiteetin vaaliminen, talkoohengen rohkaiseminen, henkisten ja hengellisten arvojen kunnioittaminen

Liittokokouskauden 2020-2023 teema on ”**Rohkeasti tulevaisuuteen**”.

2. Toimintaympäristö ja kehityssuunnat

2.1. Yleinen kehitys

Vuonna 2020 alkanut maailmanlaajuinen koronakriisi muuttaa monia vakiintuneita toimintatapoja yhteiskunnassamme. Vielä ei voida arvioida kuinka pysyviä muutokset ovat ja mikä on kehityksen suunta. Ajan ilmiöt vaativat senioriliitolta erityistä valppautta ja kykyä uusiutua tarpeen mukaan. Esimerkki äkillisistä muutoksista järjestön toimintaan oli kevät 2020, jolloin senioriliiton ja sen jäsenyhdistysten fyysiset tapaamiset keskeytyivät kokonaan poikkeusolojen ja yli 70-vuotiaille asetettujen liikkumisrajoitusten johdosta.

Tutkijoiden mukaan on odotettavissa, että koronan kaltaisia epidemioita on tulossa lisää, mikä vaikuttaa kaiken muun ohella maailman, Euroopan ja Suomen talouteen. Samaan aikaan ikääntyneiden osuus kehittyneiden länsimaiden väestöstä nousee edelleen ja

huoltosuhde heikkenee. Tämä kehitys korostaa ikääntymiseen varautumisen tärkeyttä sekä yhteiskunnan, yritysten, järjestöjen että yksilöiden tasoilla.

Yllättäviä muutoksia voivat tuoda lisäksi esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyvät ilmiöt, kuten ilmastopakolaisuus ja monikulttuurisuus myös ikääntyneiden parissa. Viimeisen vuosikymmenen aikana poliittisessa kentässä on tapahtunut Suomessa suuria muutoksia varsin nopeasti. Tämän taustalla ovat muun muassa viestinnän kehitys ja sosiaalinen media. Senioriliitto seuraa kehitystä tarkoin, ottaa ilmiöihin tarpeen mukaan kantaa sekä vahvistaa liittokokouskaudella 2020–2023 vaikuttamistyötään ja ikääntyneiden etujen valvontaa.

Senioriliitto tekee työtä ikääntyneiden arvostuksen lisäämisen puolesta ja lisää tietoa ikääntyneiden myönteisestä merkityksestä koko yhteiskunnalle.

Ikääntyneiden suhteellisen osuuden kasvaessa heidän merkityksensä kasvaa myös asioista päätettäessä. Kyseessä on erittäin suuri äänestäjä- ja kuluttajaryhmä, minkä vuoksi senioreiden mielipiteet on otettava aiempaa paremmin huomioon. Silver Economy ("Hopeatalous") on käsite, joka kuvaa yli 65-vuotiaiden kasvavaa merkitystä Euroopan ja maailman taloudelle. Yli 65-vuotiaiden määrä suhteessa työikäisiin kasvaa EU:ssa nykyisestä noin 30 prosentista yli 50 prosenttiin vuoteen 2070 mennessä. Tästä kasvusta suuri osa johtuu nimenomaan yli 80-vuotiaiden määrän kasvusta. Kehitys Suomessa on samanlainen, mutta nopeampi.

Liittokokouskauden 2020-2023 toimintaympäristön lähtöasetelman ja suunnan yleisen kehityksen tausta-aineistona on tässä asiakirjassa käytetty Eläketurvakeskuksen (ETK) sekä Kelan tutkimuksia ja tilastoja, senioriliiton jäsenkysely 2018 ja Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n teettämä Huomisen kynnyksellä 2019 –tutkimusta.

2.2. Ikääntyneiden toimeentulo ja osuus väestöstä

Eläkeläisten merkitys kuluttajaryhmänä koko kansataloudessa on jo nyt suuri ja se kasvaa edelleen. Eläketurvakeskuksen ja Kelan tilastojen mukaan Suomessa maksettiin 32,2 miljardia euroa eläkkeitä ja niihin rinnastettavia etuuksia vuonna 2019. Työeläkkeitä maksettiin 28,9 miljardia euroa ja Kelan eläkkeitä 2,1 miljardia euroa. Yhteensä työeläkejärjestelmän ja Kelan eläkkeitä maksettiin 30,9 miljardia euroa, kun verotettavaa tuloa ansaittiin samana vuonna Suomessa kaikkiaan noin 143 miljardia euroa.

Toisaalta väestön ikääntyminen asettaa taloudellisia paineita hyvinvointivaltiolle sekä erityisesti tulevien eläkeläisten etuisuuksien tasolle. Suomen eläkejärjestelmän on kuitenkin arvioitu olevan edelleen vakaalla pohjalla.

Eläkeläisten osuus väestöstä kasvaa edelleen, mutta eläkkeelle siirtymisen keskimääräinen ikä on hienoisessa nousussa. Kelan ja ETK:n vuonna 2019 kokoamien tilastojen mukaan Suomessa maksettiin vuoden 2018 lopussa eläkettä 1,6 miljoonalle henkilölle. Väestöstä 28 prosenttia sai siten jotain eläkettä, joko omaa eläkettä, perhe-eläkettä tai molempia. Työelämässä oli vuonna 2019 noin 2,6 miljoonaa suomalaista (66%).

Vuonna 2019 eläkkeensaajien keskimääräinen kokonaiseläke oli 1 716 euroa ja mediaanieläke 1 497 euroa kuukaudessa. Puolet eläkeläisistä sai eläkettä alle 1 500 euroa kuukaudessa.

ETK:n mukaan vuonna 2019 työeläkkeelle siirtyi yhteensä 65 000 henkilöä. Yleisin ikä siirtyä eläkkeelle oli 63 vuotta. Vuonna 2019 eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 61,5 vuotta. Nousua on noin 0,4 vuotta verrattuna senioriliiton edellisen liittokokouskauden alkuun vuonna 2017.

Eläkeläisten taloudet ovat käytännössä yhden ja kahden hengen talouksia. Kun koko väestöstä noin 20% asuu yksin, niin yli 64-vuotiaiden joukossa yksin asuvien osuus on 36 %. Yksin asuvien osuus kasvaa vanhusväestössä selvästi iän mukana, esimerkiksi 80 vuotta täyttäneistä lähes 70 % asui yksin.

2.3. Seniorijärjestöjen näkymät

Huomisen kynnyksellä 2019 -tutkimuskyselyn mukaan eläkeläisjärjestöt nähdään tarpeellisiksi myös tulevaisuudessa iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Kyselyyn vastanneista 55-84-vuotiaista suomalaisista valtaosa vaatiikin eläkeläisjärjestöiltä nykyistä enemmän aktiivisuutta ja ärhäkkyyttä edunvalvonnassa.

Eläkeläisjärjestöillä on tutkimuksen perusteella jonkin verran mahdollisuuksia saada lisää ikäihmisiä mukaan toimintaansa. Paras ikä liittyä seniorijärjestöön olisi 60-64 (29%) tai 65-69 (30%) vuotta.

Tulokset kertovat siitä, että senioriliiton tulee panostaa liittokokouskaudella 2020-2023 jäsenhankintaan liittyvissä toimissaan noin 59-64-vuotiaisiin pian eläkkeelle siirtyviin ihmisiin sekä eläkkeelle hiljattain siirtyneisiin alle 70-vuotiaisiin.

Kun Huomisen kynnyksellä tutkimuksessa tiedusteltiin vastaajilta sitä, mitkä ovat eläkeläisjärjestöjen jäsenilleen tarjoamista eduista tärkeimmät, kärkeen nousi tiedon saaminen eläkeläisiä koskevissa asioissa (46 %). Toiseksi keskeisimpänä pidetään edunvalvontaa ja vaikuttamista eritasoiseen päätöksentekoon (37 %).

3. Edunvalvonta- ja vaikuttamistyö

3.1. Painopistealueet ja vaikuttamiskanavat

Senioriliitto ja sen aktiiviset jäsenet tekevät kaikkialla Suomessa vaikuttamistyötä ikääntyneiden puolesta. Edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä tehdään liittokokouskaudella 2020-2023 teemalla Rohkeasti tulevaisuuteen.

Ikääntyvien äänen on kuuluttava nykyistä voimakkaammin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tärkeitä painopistealueita edunvalvonta- ja vaikuttamistyössä ovat seniorien yleisen arvostuksen parantaminen, ikä syrjinnän vähentäminen ja ikäystävällisyyden lisääminen yhteiskunnassa. Ikäihmisten kokemaa osallisuutta on lisättävä – osallisuutta omassa elämässään, yhteiskunnassa ja päätöksenteossa. Kansallinen senioriliitto lisää toiminnallaan senioreiden yhteisöllisyyttä ja vaikuttaa osaltaan ikääntyneiden osallisuuden vahvistamiseen digitaalisessa yhteiskunnassa. Ikääntyneet ovat voimavara ja mahdollisuus.

Senioriliiton valtakunnan tason edunvalvonta- ja vaikuttamistyön keskeisinä tavoitteena on turvata eläkeläisten toimeentulo, eläkkeiden taso ja verotuksen oikeudenmukaisuus sekä laadukkaat ja riittävät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut.

Eläkeläiset haluavat osallistua työelämään yhä enenevässä määrin. Heitä on kannustettava siihen verotuksen keinoin.

Laadukkaiden sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen turvaaminen on tärkeää yhteiskunnan kokonaisedunkin näkökulmasta. Pitkään elävien ihmisten terveys ja hyvinvointi ovat edellytys kestäväälle talouskasvulle ja vakaudelle. Talouskasvu puolestaan mahdollistaa yhteiskunnan panostukset hyvinvoinnin lisäämiseen. Tehokkaat, ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin.

Liittokokouskaudella 2020-2023 maan hallituksen tavoitteena on jälleen yrittää toteuttaa maakunta- ja soteuudistus, joka vaikuttaa monin tavoin senioreiden palveluihin. Lisäksi käynnistetään sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen, joka jatkuu useamman eduskunnan vaalikauden ajan, ainakin 2030-luvulle asti. Senioriliitto seuraa tiiviisti molempien suurten uudistusten valmistelua ja vaikuttaa niiden sisältöön.

Liittokokouskauden 2020-2023 kuluessa järjestetään kuntavaalit ja eduskuntavaalit. Liitto asettaa molempiin vaaleihin tavoitteet, joiden avulla pyritään kiinnittämään ehdokkaiden ja tulevien päättäjien huomio tärkeisiin ikääntyneiden asioihin. Senioriliitto kannustaa jäseniään aktiiviseen vaikuttamiseen, ehdokkaaksi asettumiseen ja äänestämiseen sekä kunta- että eduskuntavaaleissa.

Kansallinen senioriliitto ry harjoittaa edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä valtakunnallisella tasolla hyödyntäen laajoja yhteiskunnallisia verkostojaan ja liiton kaikkia viestintäkanavia. Liitolla on suorat kontaktit lainsäätäjiin, muihin päättäjiin ja median edustajiin. Lisäksi hyödynnämme Patina-lehteä, sosiaalista mediaa ja liiton kotisivuja. Edunvalvonnan tavoitteista viestimistä lisätään erityisesti sähköisissä kanavissa, joissa pyritään olemaan tunnetuin eläkeläisjärjestö.

Senioriliitto on yksi kuudesta Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n jäsenliitosta. Merkittävä osa senioriliiton edunvalvontatyötä tehdään EETU ry:n piirissä. Liitolla on edustus sosiaali- ja terveysministeriön vanhus- ja eläkeasiain neuvottelukunnassa sekä Kelan eläkefoorumissa. Liitto vaikuttaa jäsenjärjestönä muun muassa Suomen sosiaali- ja terveys ry SOSTE:ssa ja Vanhustyön keskusliitossa.

Senioriliitto vaikuttaa eläkeläisten asioihin myös kansainvälisellä tasolla, jossa senioriliitto osallistuu eurooppalaiseen yhteistyöhön. Liitto on jäsen Euroopan senioriliitto ESU:ssa (European Seniors' Union, ESU).

Alueellisella ja paikallisella tasolla päävastuu edunvalvontatyöstä on liiton piirijärjestöillä ja paikallisilla senioriyhdistyksillä, muun muassa vanhusneuvostoissa. Merkittävä osa ikääntyneiden sosiaali- ja terveysasioista on siirtymässä Sanna Marinin hallituksen suunnitelmien mukaan kuntatasolta 1.1.2023 maakuntien vastuulle. Tämän johdosta liiton piirijärjestöjen asemaa vahvistetaan ja alueellista edunvalvontatyötä tehostetaan.

Edunvalvontatyötä tehdään myös paikallisella tasolla, jossa vaikutetaan erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja esteettömään rakentamiseen sekä senioreille kohdentuviin muihin palveluihin. Vanhusneuvostojen asema on turvattava sekä maakunnissa että kunnissa. Maakunnallisten ja kuntien vanhusneuvostojen välinen sujuva yhteistyö on varmistettava.

3.2. Senioriliiton 10 teesiä liittokokouskaudelle 2020-2023

Seuraavat 10 asiakokonaisuutta ovat Kansallinen senioriliitto ry:n keskeisiä tavoitteita (10 teesiä) edunvalvonta- ja vaikuttamistyössä liittokokouskaudella 2020–2023:

TEESI 1. Jokaiselle suomalaiselle on taattava arvokas vanhuus

Vanhuksista on pidettävä hyvää huolta. IkäsyRJintää ei tule sallia. Kaikkien suomalaisten tulisi parhaan kykynsä ja mahdollisuuksiensa mukaan kantaa vastuuta ikääntyneistä läheisistään. Suomalaisen on voitava luottaa siihen, että vanhusten kotihoidon ja hoivakotien palvelu on hyvää, laadukasta ja turvallista. Palveluntuottajia kilpailutettaessa laadulle on annettava merkittävä painoarvo.

Vanhuspalvelulain toteuttamisesta vastuu on nyt kunnilla. Vanhuspalvelulain velvoittavuutta ja noudattamista on vahvistettava. Ikäihmisten palvelujen laadun ja turvallisuuden valvontaa on lisättävä kaikilla tasoilla ja valvonnan on oltava asiantuntevaa ja luotettavaa. Sanktioita vanhusten huonosta kohtelusta on lisättävä.

Vanhusten palveluissa hoitajien ja henkilökunnan määrän on oltava hoidon ja hoivan tarpeeseen nähden riittävä ja toiminnan ammattimaista, oli palveluntuottaja sitten julkinen, yksityinen tai kolmas sektori. Palveluita tulee kehittää myös hyödyntämällä hoitoa tukevia teknologisia ratkaisuja.

Kotipalvelujen saatavuus, laatu ja turvallisuus on taattava. Nopea pääsy asukkaan kuntoa vastaaviin asumispalveluihin on turvattava.

Läheisistään vastuuta kantaville omaishoitajille tulee taata sopimus ja heille kuuluvat vapaapäivät. Yhä useampi työssäkäyvä hoitaa itselleen läheistä seniorikansalaista. Senioriliitto kannattaa työntekijän lakisääteistä oikeutta saada tuettua läheisen hoito- tai hoivavapaata.

TEESI 2. Sote-palveluiden laatu ja valinnanvapaus turvattava

Sosiaali- ja terveystalveluita on uudistettava. Se on tehtävä palveluiden laatu edellä. Vanhusten hoidon hyvästä tasosta ei saa tinkiä. Kunnilla on suuri vastuu palveluiden laadun valvonnassa. Vanhusten ympärivuorokautisen hoidon on oltava laadukasta ja riittävää. Sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisvastuun on oltava riittävän isolla organisaatiolla, jotta palveluiden laatu ja yhdenvertaisuus voidaan turvata. Hallinnolliset kulut on pidettävä kurissa.

Sosiaali- ja terveystalveluita on uudistettava asiakaslähtöisesti ja yksilölliset tarpeet huomioiden. Palvelut on järjestettävä oikea-aikaisesti ja niiden on oltava vaikuttavia ja tehokkaita. Valinnanvapauden lisääminen tukee tätä tavoitetta. Valinnanvapaus antaa ikääntyneille nykyistä paremmat mahdollisuudet itse päättää, minkä toimijan, yrityksen tai

yhteisön tuottamia palveluja he haluavat käyttää. Samalla kilpailu palvelujen laadulla vahvistuu. Palvelusetelien käyttöä tulee monissa kunnissa lisätä edelleen valinnanvapauden turvaamiseksi.

Senioriliiton mielestä sote-palvelujen valinnanvapaus on myönteinen ja tärkeä asia senioreille. Siksi on tarpeellista turvata palvelujen valinnanvapaus koko maassa. Sote-palvelujen käyttäjä nähdään helposti päätöksenteon kohteena, mutta muun muassa palveluseteli ja niin sanottu henkilökohtainen budjetti tekevät hänestä päätöksentekijän

TEESI 3. Senioriystävällistä ja turvallista asumista ja elämää edistettävä

Suomessa on edistettävä seniorikansalaisten mahdollisuuksia asua kodeissaan. Keinovalikoima on laaja.

Ikääntyneiden arkea voidaan helpottaa korottamalla yli 75-vuotiaiden kotitalousvähennystä. Pienituloisilla eläkeläisillä ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta kotitalousvähennykseen, sillä heillä ei ole vähennyksiin riittävää verotettavaa tuloa. Näille eläkeläisille tulee luoda taloudellinen avustus, joka vastaisi perusteiltaan ja määrältään kotitalousvähennystä, mutta olisi verotuksellisesti nettomääräinen.

Seniorikansalaisille on tiedotettava riittävästi mahdollisuudesta ostaa tietyin edellytyksin kotipalveluita ja niiden tukipalveluita yksityisiltä palveluntuottajilta ilman 24 prosentin suuruista arvonlisäveroa.

Robottiikkaa ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntämällä voidaan edistää turvallista ja viihtyisää kotona asumista. Suomi on yksi digitalisaation ja tekniikan kärkimaita, joten Suomi voi olla edelläkävijä ikätekniologian kehittäjänä ja hyödyntäjänä.

Niin yksityiset kuin julkisetkin palvelut digitalisoituvat kiihtyvällä vauhdilla. Kaikilla ihmisillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia hyödyntää verkkopalveluita. Monella ikääntyneistä on keskimääräistä huonommat tietotekniset taidot, minkä vuoksi he tarvitsevat mahdollisuuksia asioida kasvokkain tai puhelimitse. Julkisten palveluiden, erityisesti tärkeimpien viranomaispalvelujen, palveluverkon on oltava riittävän kattava, jotta matkat palvelupisteisiin eivät käy kohtuuttoman pitkiksi. Pankkien on huolehdittava siitä, että asiakas saa tarvittaessa henkilökohtaista palvelua ja turvallisesti apua digitaalisten sovellusten käytössä. Digitalisaation edetessä pitää kiinnittää enemmän huomiota ikääntyneiden tietoteknisiin taitoihin sekä tarjota opastusta ja koulutusta.

Aktiivinen osallistuminen kulttuuritapahtumiin, liikuntaan ja erilaisiin harrastuksiin vahvistaa ikääntyneiden hyvinvointia ja ennaltaehkäisee sairauksia. Kuntien tulee mahdollisuuksien mukaan tarjota ikääntyneille asukkailleen riittävät ja tarvittaessa kohdennetut joukkoliikenteen palvelut sekä erilaisia kulttuuri- ja liikuntapalveluja edulliseen hintaan. Sama koskee esimerkiksi teatteri- ja konserttilippuja, kuntosaleja ja uimahalleja.

TEESI 4. Ikäihmisten terveydenhuolto- ja lääkekustannukset pidettävä kohtuullisella tasolla

Sairaala- ja lääkekustannukset vaikuttavat seniorikansalaisten kuluihin muuta väestöä enemmän. Varsinkin paljon sairastavien eläkeläisten asemaa voidaan parantaa lääkekorvausjärjestelmää ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevilla muutoksilla.

Senioriliiton mielestä terveydenhuollon palvelu-, matka- ja lääkemaksukatot on yhdistettävä yhdeksi vuotuiseksi maksukatoksi, jonka taso on korkeintaan yhden kuukausittaisen takuueläkkeen suuruinen.

Senioriliitto kannattaa terveyskeskuslääkärimaksujen niin sanotun välikaton säilyttämistä. Välikaton poistamisella olisi kielteinen vaikutus ikäihmisten mahdollisuuksiin käyttää terveyskeskuspalveluita.

TEESI 5. Verotuksen on oltava oikeudenmukaista ja indeksien luotettavia

Kansalaisten verotuksen on oltava oikeudenmukaista ja tasa-arvoista. Kansallinen senioriliitto vaatii, ettei eläkkeensaajien verotus saa olla palkkatulon verotusta ankarampaa. Eläketulon lisävero, niin kutsuttu raippa-vero, on epäoikeudenmukainen ja ikärasismien luontoinen.

Eläkkeellä olevilla on paljon osaamista ja kokemusta, josta on hyötyä työelämässä. Eläkeläisten työnteon kannustavuutta ja kannattavuutta on helpotettava verotusta keventämällä.

Senioriliitto kannattaa työeläkeindeksijärjestelmän mallia, jossa palkkatason muutoksen paino on 30 prosenttia ja hintatason nousun paino 70 prosenttia. Senioriliiton mielestä on lisäksi selvitettävä, miten hyvin kuluttajahintaindeksin perusteena oleva kulutuskori vastaa eläkkeellä olevien ihmisten kulurakennetta.

Kansaneläkkeisiin ja takuueläkkeisiin saatiin korotus vuoden 2020 alussa. Nämä eläkkeet ovat vähävaraisimpien suomalaisten turva ja niiden riittävä taso on turvattava tulevaisuudessa.

TEESI 6. Sosiaaliturvauudistus kannustavalla tavalla

Suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä on hajanainen ja passivoiva, minkä vuoksi järjestelmä on uudistettava. Sosiaaliturvauudistuksen on tuettava työllisyysasteen nosta, koska huoltosuhde heikkenee väestön ikääntyessä.

Eläkkeellä olevilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia vaikuttaa tulotasoonsa kuin työikäisillä, minkä vuoksi eläkeläisten sosiaaliturva ei saa jäädä jälkeen muista ikäryhmistä sosiaaliturvajärjestelmää uudistettaessa.

Senioriliitto suhtautuu myönteisesti tukimuotojen yhdistämiseen ja yksinkertaistamiseen. Sosiaaliturvan uudistus on samalla mahdollisuus päivittää eläkeläisten etuudet vastaamaan tämän ajan tarpeita.

TEESI 7. Esteetöntä asumista on edistettävä

Kunnilla on keskeinen rooli kaavoittamisessa ja rakentamisessa, mutta valtiovalta voi omilla toimillaan tukea esteetöntä rakentamista ja peruskorjausta. Väestön ikääntyessä uusien esteettömien asuntojen tarve on valtava.

Vanhojen hyväksi havaittujen asumismallien rinnalla voidaan kokeilla ja kehittää uusia senioriasumisen malleja tai yhteisöllisyyttä korostavia ratkaisuja. Oikeanlaisilla

asumisratkaisulla voidaan lisätä turvallisuutta, ennaltaehkäistä yksinäisyyttä ja helpottaa liikkumista. Kokeilujen toteuttamiseksi tarvitaan uusia rahoitusmalleja.

Alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä huomiota esteettömään liikkumiseen ja ikääntyneiden arkea helpottaviin teknologisiin ratkaisuihin. Samalla on panostettava korjausrakentamiseen ja arkea helpottaviin ratkaisuihin. Valtion on tuettava nykyistä suuremmalla määrärahalla hissien jälkikäteistä asentamista.

TEESI 8. Rakennetaan ikäystävällinen yhteiskunta

Sivistynyt yhteiskunta arvostaa seniorikansalaisten elämäkokemusta ja näkee heidät aktiivisina ja itsenäisinä yhteiskunnan toimijoina. Seniorikansalaiset käyttävät monipuolisesti suomalaisia palveluita. Osa seniorikansalaisista on edelleen työelämässä ja moni heistä toimii vapaaehtoisena, esimerkiksi tukena ikäihmisille täydentäen näin yhteiskunnan palveluita.

Nuorten ja senioreiden kohtaamista sekä toisiinsa tutustumista tulee lisätä. Sukupolvien välinen arvostus ja ymmärrys on voimavara yhteiskunnan kohdatessa uusia haasteita. Se on ollut yksi Suomen menestystekijöistä.

Ikäystävällisessä yhteiskunnassa on huomioitu senioreiden tarpeet asumisessa, arjessa, palveluissa ja ympäristössä. Seniorit on saatava mukaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttamaan ikäystävällisen yhteiskunnan rakentamiseen. On myös huolehdittava siitä, että ikäihmiset pysyvät mukana ja voivat vaikuttaa digitaalisten palvelujen kehittämiseen. Samalla on turvattava palvelut myös heille, jotka eivät pysty eriyistä käyttämään digitaalisia palveluja.

TEESI 9. Ikääntyneiden järjestötoimintaa on tuettava

Julkisen ja yksityisen sektorin tarjoamien palveluiden ja tukien rinnalla tarvitaan muita keinoja ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemiseen. Kansalaisjärjestötoiminta on erittäin kustannustehokas tapa hoitaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Eläkeläisliitot ja niiden paikalliset jäsenyhdistykset kaikkialla Suomessa tekevät mittaanattoman arvokasta ja laaja-alaista työtä ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä yksinäisyyden torjumisessa. Eläkeläisliitoilla on korvaamaton rooli ja erittäin suuri vaikutus ikääntyneiden kansalaisyhteiskuntaan osallistumisen edistämässä. Tämä toiminta on suurelta osin vapaaehtoisten talkootoimintaa.

Kymmenet tuhannet ikääntyneet toimivat eläkeläisliitoissa sekä niiden piiri- ja paikallisyhdistyksissä. Valtio, maakunnat tai kunnat eivät voi korvata eläkeläisjärjestöjen yhdistyksissä toimivia vapaaehtoisia tukijoita ja vertaisohjaajia. Kuntien tulee edistää eläkeläisyhdistysten toimintaedellytyksiä. Toiminnassa tarvittavat tilat on turvattava mahdollisimman joustavasti ja maksutta.

TEESI 10. Vanhusasiavaltuutettu konkreettisiin toimiin ikääntyneiden puolesta

Senioriliitto kannattaa uuden vanhusasiavaltuutetun roolin vahvistamista vanhusten oikeuksien valvojana. Valtuutetun tulee voida puuttua konkreettisesti ikäihmisten

ongelmatilanteisiin. Suomeen tarvitaan vanhusten äänen vahvistajaa, puolesta puhujaa ja tukijaa oikeuksien toteutumisessa. Tehtävästä tulee kehittää vähintään yhtä vahva kuin yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun roolit ovat.

Vanhusasiavaltuutetun pitää voida toimia kaikkien ikäihmisten hyväksi. Sen vuoksi tehtävän nimike voisi olla esimerkiksi Ikäihmisten valtuutettu tai seniorivaltuutettu. Vanhusasiavaltuutetun tulee voida vaikuttaa siihen, että ikäihmisten omaa tahtoa kunnioitetaan. Heidän on tultava kuulluksi ja heidän palvelunsa on järjestettävä ihmisarvoa kunnioittavasti. Vanhusasiavaltuutetun on laitettava yhteiskunta ja päättäjät koville epäkohtien edessä.

Säännöllinen yhteydenpito eläkeläisjärjestöihin ja kuntien vanhusneuvostoihin on myös erittäin tärkeää, sillä niissä tunnetaan ikääntyneiden arki paikallisella tasolla.

Vanhusasiavaltuutetun on kiinnitettävä huomiota ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ei pelkästään sote-palveluihin. Ikäihmisten osallisuuden lisääminen, liikunnan ja kulttuurin tukeminen sekä eläkeläisjärjestöjen toimintaedellytysten varmistaminen ovat tärkeitä.

4. Järjestön toiminnan suuntaviivoja

4.1. Yleistä

Liittokokouskauden 2020-23 teema Rohkeasti tulevaisuuteen on ohjenuorana kaikessa järjestötoiminnassa. Tavoitteena on olla rohkea ja ketterä järjestö, joka haluaa kehittää toimintaansa ja kykenee uudistumaan. Senioriliitto kuuntelee herkäällä korvalla jäsenistöään ja kehittää sen pohjalta toimintojaan.

Liittohallitus valmistelee kaudella 2020-2023 liiton, piirien ja yhdistysten sääntöuudistuksen, joka käsitellään vuoden 2023 liittokokouksessa. Uudistuksen tarkoituksena on selkeyttää ja modernisoida sääntöjä. Samalla arvioidaan nykyisen piiri- ja yhdistysten tarkoituksenmukaisuus ottaen huomioon muun muassa mahdollisesti tulevien maakuntien hallintoratkaisut.

Seuraavat Kansallinen senioriliitto ry:n sääntömääräiset liittokokoukset järjestetään kesällä 2023 Savonlinnassa (Etelä-Savon kansallinen senioripiiri ry). Vuoden 2023 liittokokouksen valmistelutyöt aloitetaan keväällä 2021.

Senioriliitto täyttää 50 vuotta 10.10.2021. Vuoden päätapahtuma on juhlaristeily ja Finlandia-talolla 10.10.2021 järjestettävä juhla. Senioriliiton 50-vuotishistoriikki valmistuu elokuussa 2021.

4.2. Jäsenmäärä ja yhdistysten tehtävät

Senioriliiton jäsenmäärä oli vuoden 2019 lopussa noin 25 500. Paikallisten senioriyhdistysten lukumäärä oli vuoden lopussa 160 ja piiriyhdistysten määrä 15. Liittokokouskauden 2020-2023 tavoitteena on jäsenmäärän nousu 26 500:aan jäsenen kolmen vuoden kuluessa.

Yksi tapa lisätä jäsenmäärää on paikallisyhdistysten määrän lisääminen. Liitto kannustaa senioreita perustamaan uusia jäsenyhdistyksiä suuriin kaupunkeihin sekä alueille, joilla ei ole vielä senioriliiton toimintaa.

Uusien eläköityvien ikäluokkien tavoittaminen ja jäsenhankintatyö ovat jatkuvia prosesseja senioriliitossa. Liitto jatkaa aktiivista jäsenhankintaa eri viestintäkanavissa sekä kehittää uusia jäsenhankinnan muotoja. Liitto panostaa myös jäsenhankintatyön tukemiseen ja koulutuksen paikallisyhdistyksissä.

Piirien tehtävänä on tukea paikallisyhdistyksiä ja niiden toimintaa sekä kouluttamalla että edistämällä paikallisyhdistysten yhteisiä hankkeita. Liiton järjestötoimintaa tehostetaan vahvistamalla piirien asemaa mm. jatkamalla STEAn jäsenjärjestöavustuksen hakua piireille. Liitto huolehtii myös nykyisten paikallisyhdistysten toimintaedellytyksistä niin, että ne voivat jatkaa toimintaansa.

Senioriliiton, sen piirien ja yhdistysten perustehtävänä on yhteisöllisyyden ja yhdessäolon mahdollistaminen ja senioreiden pitäminen aktiivisina yhteiskunnan toimijoina. Liiton tehtävänä on tukea yhdistysten työtä, luoda mahdollisuuksia ja vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.

4.3. Viisi teesiä järjestötoimintaan

Järjestötoiminta jaotellaan tässä seuraavaan viiteen toiminta-alueeseen ja teesiin: 1.) Jäsenlähtöinen ja moniarvoinen toiminta 2.) Auttaminen ja yksinäisyyden ehkäiseminen 3.) Sosiaalisen ja fyysisen hyvinvoinnin tuottaminen 4.) Uutta oppien ja 5.) Digiloikka ja viestintää rohkeasti tulevaisuuteen

4.3.1. Jäsenlähtöinen ja moniarvoinen toiminta

Liittokokouskauden 2020-2023 aikana tavoitteena on toimia entistä paremmin jäsenistön toiveiden mukaisesti, minkä seurauksena kohtaamisten ja toimintojen määrä kasvaa. Tavoitteena on noin viiden prosentin kasvu kauden aikana.

Vuonna 2019 paikallisyhdistysten tilaisuuksissa oli noin 300 000 kohtaamista. Vuosittain noin 10 000 vapaaehtoista on osallistunut yhdistysten, piirien ja liiton tapahtumien järjestämiseen.

Senioriliiton paikallisyhdistysten ylläpitämä kerhotoiminta on monipuolista ja laadukasta. Vuosittain noin 700 hyvin erilaista kerhoa kokoontuu sosiaalisessa lounastoiminnassa, muistin kehittämisen parissa, liikunnallisissa aktiviteeteissa, käsityö- ja taidekerhoissa, kielten ja kirjoittamisen parissa, kuoroissa, yhteiskunnallisten asioiden ääressä sekä digitaitoja kehittäessä. Kerhotoimintaa kehitetään edelleen ja kerhojen vetäjien koulutukseen ja motivointiin panostetaan kauden aikana.

Syksyllä 2020 toteutettavan jäsenkyselyn vastauksista saadaan arvokasta tietoa jäsenten toiveista toiminnan kehittämiseksi. Liiton toiminnoissa käytettävän jatkuvan toiminnan arvioinnin ja tilastoinnin myötä huolehditaan toiminnan laadusta ja sen kehittämisestä.

4.3.2. Auttaminen ja yksinäisyyden ehkäiseminen

Senioriliitto nostaa liittokokouskaudella 2020-2023 valmiuttaan tehdä aiempaa laajalaisempaa auttamistyötä. Tavoitteena on, että piirit ja yhdistykset vahvistavat jo vakiintuneita auttamisen toimintamuotojaan ja kehittävät uusia toimintamuotoja.

Senioriliitto kannustaa eri keinoin piirejä, yhdistyksiä ja yksittäisiä senioreita auttamistyöhön ja vertaistuen antamiseen. Liitto organisoii ja ylläpitää erilaisia keskustelufoorumeja ideoiden jakamiselle ja keskustelulle auttamistyöstä ja -projekteista. Näitä keskustelufoorumeja ovat kokoukset ja tilaisuudet, Patina-lehden artikkelit, sosiaalinen media sekä liiton ja yhdistysten kotisivut.

Jokainen senioriliiton paikallisyhdistyksen järjestämä tilaisuus on myös yksinäisyyden ehkäisemiseen tähtäävää arvokasta auttamistyötä sekä virikkeellistä ja sosiaalista toimintaa ja jäsenien terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa.

4.3.3. Sosiaalisen ja fyysisen hyvinvoinnin tuottaminen

Seniorien sosiaalisen hyvinvoinnin sekä terveyden ja toimintakyvyn tukeminen on tärkeä osa senioriliiton työtä. Senioriyhdistysten monipuoliseen toimintaan osallistuminen ja vastuutehtävät ylläpitävät seniorien sosiaalisia verkostoja ja edistävät sosiaalista hyvinvointia.

Liittokokouskauden 2020-2023 kuluessa selvitetään ja toteutetaan uusia senioriväestöä liikkumaan kannustavia toimintamuotoja sekä koulutetaan liikuntakerhojen vetäjiä. Lisäksi innovoidaan sosiaalista hyvinvointia edistäviä yhteisöllisiä toimintamuotoja ja valmennetaan jäseniä pienryhmien ohjaamiseen.

4.3.4. Uutta oppien

Senioriliiton koulutustarjonta on viimeisen kolmen vuoden aikana lisääntynyt merkittävästi. Liiton koulutustarjontaa kehitetään edelleen liiton ja sen piirien yhteistyönä. Tavoitteena on muodostaa saumaton koulutuskokonaisuus, joka tarjoaa uusille yhdistystoimijoille peruskoulutusta senioriliiton toimintatavoista sekä varttuneemmille yhdistystoimijoille tietoa uudistuksista ja motivaatiota toiminnan edelleen kehittämiseen. Koulutuksen järjestämisessä tarjotaan myös senioriliiton vapaaehtoisille mahdollisuus tuoda omaa osaamistaan kaikkien iloksi ja hyödyksi. Koulutusta järjestetään myös yhteistyössä Kansallisen Sivistysliiton kanssa.

4.3.5. Digiloikka ja viestintää rohkeasti tulevaisuuteen

Kansallisen senioriliiton liittokokouskauden 2017-20 teema oli ”Seniorit nettiajassa”. Teemaa toteutettiin panostamalla voimakkaasti sosiaaliseen mediaan, nettisivujen kehittämiseen, jäsenrekisteripalveluihin ja digi-koulutukseen. Senioriliiton digiloikka jatkuu kaudella 2020-2023 teemalla Rohkeasti tulevaisuuteen.

Eläkkeelle nyt jäävät ikäluokat ja seniori-ikään jatkossa tulevat ikäluokat ovat tehneet pääosan työurastaan digitaalisessa ympäristössä. Heistä moni odottaa, että myös järjestöt tarjoavat monipuolisesti erilaisia digitaalisia sähköisiä palveluita ja tekevät näkyvää viestintää sosiaalisessa mediassa.

Senioriliitto panostaa rohkeasti tulevaisuuteen rakentamalla jäsenistön käyttöön koulutus- ja tietoaalustan, josta on saatavilla hyödyllistä tietoa digimaailmassa selviämiseen.

Yhdistyksille tarjotaan digikoulutusta, joka mahdollistaa etätoiminnan ja etäkokoukset. Yhdistyksille tuotetaan kerhomateriaaleja toiminnan elävöittämiseksi.

Patinan tarkoitus on vahvistaa senioriliiton jäsenistön sisäistä me-henkeä sekä välittää tietoa liiton, senioripiirien ja -yhdistysten toiminnasta. Lehdessä kerrotaan monipuolisesti eläkeläisiä ja ikääntyneitä ihmisiä koskevista asioista ja heitä kiinnostavista ilmiöistä. Patinalla on tärkeä rooli Kansallisen senioriliiton edunvalvonta- ja vaikuttamistyössä. Patinan verkkolehden kehittäminen aloitetaan ja painetun lehden sisältöjä kehitetään käytettäväksi soveltuvin osin myös liiton sähköisissä kanavissa.

Senioriliiton digitaalisten kanavien kehittämisen tavoitteena on parantaa tiedonsaantia ja helpottaa yhdistysten toimintaa. Liitto panostaa tapahtumatoiminnan digitalisointiin, sekä jäsenlaskutuksen, jäsenviestinnän ja tilastoinnin edelleen automatisointiin kaikilla organisaation tasoilla.

Kansallisen senioriliiton kotisivuja www.senioriliitto.fi kehitetään ja monipuolistetaan edelleen. Senioriliiton kaikilla jäsenyhdistyksillä on omat kotisivunsa liiton kotisivujen tukemana. Liitto tukee senioriyhdistyksiä sivujen ylläpidossa ja järjestää mahdollisuuksien ja tarpeen mukaista koulutusta jäsenyhdistysten kotisivujen ylläpitäjille paikallisella tasolla.

Liitto aloittaa myös valtakunnalliset matalan kynnyksen tapahtumat sekä ajankohtaislähettykset sähköisessä toimintaympäristössä.

Liitto kehittää jäsenpalveluitaan entistä monikanavaisemmaksi ja joustavammaksi. Puhelinpalvelun rinnalla kehitetään sähköisiä palvelu- ja viestintäkanavia, kuten sähköposti ja erilaiset videopuhelinpalveluiden sovellukset. Videopuhelinpalvelu (Teams ym.) parantaa erityisesti liiton tarjoamien työkalujen, kuten jäsenrekisteriohjelma Kiltan, monipuolisen käyttöopastuksen reaaliaikaisesti. Liitto kehittää ja tuottaa edelleen myös Kiltan käyttöoppaita niin kirjallisessa kuin kuvallisessa muodossa.

Valtakunnallisille ja alueellisille messuille liitto osallistuu harkinnan mukaan omalla näyttelypisteellään ja pyytää alueella toimivaa piiriä hoitamaan tapahtuman käytännön järjestelyt. Messu- ym. tapahtumien tukemisella liitto avustaa jäsenhankintaa tasapuolisesti eri puolilla Suomea yhteistyössä piirijärjestöjensä kanssa.

4.4. Rohkeasti seniori -hanke

Kansallinen senioriliitto ry:n Rohkeasti seniori -hankkeen ("RoSe") tarkoituksena on vähentää ikääntyneiden yksinäisyyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää ikääntyvien hyvinvointia. Hanke kannustaa eläkkeelle siirtyviä aktiiviseen kansalaisuuteen ja senioritoimintaan osallistumiseen. Kohderyhmänä ovat eläkkeelle pian siirtyvät tai jo jonkin aikaa eläkkeellä olleet henkilöt kaikkialla Suomessa.

Rohkeasti seniori -hanke käynnistyi vuoden 2019 alussa ja se on saanut kolmivuotisen rahoituksen (2019–2021) veikkausvoittovaroista sosiaali- ja terveysministeriön alaiselta STEA:lta. Jatkoavustusta STEA:lta haetaan syksyllä 2021. Toimintamuodosta on tavoitteena tehdä pysyvä.

Hankkeen myötä järjestetään Rohkeasti eläkkeelle- ja Rohkeasti senioriksi- kursseja, joilla käsitellään mm. eläkkeelle jäämistä, uutta elämänvaihetta ja vapaaehtoistoimintaa.

Keskeisinä toimintamuotoina ovat keskustelu, ajatusten vaihtaminen ja vertaistuki. Hankkeen kursseja toteutetaan kaikissa liiton piireissä.

Osallistujia hankkeen toimintaan haetaan etsivän työn avulla. Senioriliiton piirien ja yhdistysten vapaaehtoiset järjestävät erilaisia matalan kynnyksen tapahtumia, joihin kutsutaan hankkeen kohderyhmään kuuluvia ihmisiä. Hankkeen tapahtumissa tiedotetaan mahdollisuudesta tulla mukaan senioriliiton paikallisten yhdistysten toimintaan ja informoidaan muistakin alueen harrastusmahdollisuuksista.

5. Talous

Senioriliiton talouden perustan muodostavat jäsenmaksutuotot sekä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:n avustukset. Jäsenmaksujen lisäksi liiton oman muun varainhankinnan tuotot saadaan Patina-lehden ilmoitustuotoista ja mm. pienimuotoisesta verkkokaupasta. Liiton sijoituksista saatavat tuotot tuovat osaltaan vakautta toiminnalle.

Senioriliiton STEA-avustusten kokonaissumma on edelleen suhteellisesti alhaisemmalla tasolla kuin eräillä muilla eläkeläisliitoilla. Suunta on kuitenkin ollut viime vuosina nouseva. STEA-avustusten määrä kasvoi liittokokouskaudella 2017-20 tuntuvasti. Vuonna 2017 avustusmäärä oli 259 000 euroa ja vuonna 2020 avustuksia saatiin yhteensä 519 000 euroa. Tavoitteena on nostaa avustusmäärää edelleen.

Jäsenmäärän osalta tavoitteena on 1000 jäsenen lisäys kaudella 2020-23, minkä myötä jäsenmaksutuottojen arvioidaan nousevan hieman. Erilaiset jäsentuotteet ja logo-tuotteet ovat ensisijaisesti palvelumuoto jäsenistölle. Mahdolliset tuotot käytetään eri tavoin senioritoiminnan tukemiseen. Verkkokaupan volyymiä ja tuotevalikoimaa kehitetään palvelemaan paremmin jäsenistöä.

Liiton talouden suunta oli kaudella 2017-20 voimakkaasti nouseva. Tuotot nousivat miljoonan euron tasolle. Kasvua oli noin 400 000 euroa (+67%). Kasvun jatkuminen kaudella 2020-2023 riippuu suurelta osin STEA-avustusten kehityksestä ja Patinan ilmoitustuottojen kehittymisestä. Eräs riski on se, että Veikkauksen voittovaroista STEA:lle jaettava kokonaissumma pienenee, minkä seurauksena sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustusmäärät vähenevät.